

**ЗА РУСКИТЕ МЪЖКИ ЛИЧНИ ИМЕНА,
ОБРАЗУВАНИ ОТ РИМСКО МИТОЛОГИЧНО ИМЕ**

Гергана Петкова
Пловдивски университет „Паусий Хилендарски“

**RUSSIAN MASCULINE PERSONAL NAMES
DERIVED FROM ROMAN MYTHOLOGICAL NAME**

Gergana Petkova
Paisii Hilendarski University of Plovdiv

The research object of the present text is the Russian masculine personal names, derived from Roman mythological names. The objective of the article is to present a complete list of these names, including all their variants. They are divided into several major groups according to the part of speech, used as a basis for their derivation, namely if the given name is derived from a noun, an adjective, a verb, etc., and according to the model of word-building, used during the process of their formation, i. e. if the given name is derived from the form for Nom. sg. of the Latin name or from its base.

Additional classification is provided according to the extralinguistic information found about the canonization of the researched anthroponyms, i. e. if the name is canonized by the Orthodox church only, by the Catholic one, or by the both of them. The initial meaning of the Russian anthroponyms is mentioned when this is possible.

Key words: masculine personal names, Russian, Roman mythological name

На практика митовете не съществуват без имената. Често в тях не може да се постави ясна граница между съществителното собствено име и апелатива, от който то е изведено. В зависимост от мотивираността дадено митологично име има своя собствена вътрешна форма и неговата основна роля е да назовава персонажа.

Митологичният образ може да бъде сакрален или общоизвестен. Тази негова особеност води до честа употреба на митологичното име или пък до точно обратното – то да не се използва въобще, защото е сакрално.

Често в митологичното име се открива в закодиран вид целият сюжет или мотив от мита (*Мифы народов мира*, 1987: 508).

Колкото по-популярен е митът, толкова по-известни са главните персонажи в него. Така техните имена се запазват в продължение на векове и се пренасят в много съвременни антропонимни системи. Този тип антропоними имат обикновено пожелателен и по-рядко защитен характер.

В продължение на векове митологичните имена, които са част от римското културно наследство на Европа, са с висока фреквентност на употреба. Любопитно е, че някои от тях (обикновено на най-популярните митологични персонажи) дори са канонизирани от Католическата, от Православната църква или от двете, което допълнително разширява кръга от хора, до които тези имена достигат.

Обект на изследване в настоящия текст са 50 руски мъжки лични имена, образувани от римско митологично име, включително и всички производни от тях антропоними, които са част от руската личноименна система. Основната цел на изследването е да се проследи употребата и наличието на антропоними, изведени от римски митологични имена, в състава на една силно повлияна от Православната църква именна система.

Изследваните антропоними са разпределени в три големи групи: I) Според изходен апелатив, т. е. каква част на речта е изходният апелатив, използван като основа в процеса на деривация; II) Според модел на образуване, т. е. дали руското мъжко лично име е образувано от формата за **Nom. sg.** на изходното латинско име, или от неговата работна основа, т. е. от формата му за **Gen. sg.** с изпуснат падежен завършек; III) Според това дали руското мъжко лично име е канонизирано само от Католическата, само от Православната църква, или е прието за официално и от двете църкви и е включено в каноничните им списъци.

I. Класификация на руските мъжки лични имена, образувани от римско митологично име, според изходен апелатив

1. Имена, образувани от съществително име

A. От съществително нарицателно име: *Амор/ Амур* (< *Amor* < *amor, oris, m* – „любов“); *Бакула* (< *Bacula* < *baca, ae, f* – „плод; ягода“); *Витумн* (< *Vitumnus* < *vita, ae, f* – „живот“); *Гонор* (< *Honor/ Honos* < *honor, oris, m* – „почит, уважение“); *Купидон* (< *Cupid/ Cupido* < *cupido, inis, f* – „силно желание“); *Пик/ Пикус*

(< *Picus* < *picus*, *i*, *m* – „кълвач“); **Пикумн/ Пилумн** (< *Picumnus/ Pilumnus* < *pilum*, *i*, *n* – „чукало“); **Портун** (< *Portumnus/ Portunus* < *portus*, *us*, *m* – „пристанище“); **Робиг** (< *Robigo/ Robigus* < *robigo*, *inis*, *f/ rubigo*, *inis*, *f* – „ръжда“); **Семон** (< *Semo* < *semen*, *seminis*, *n* – „семе“); **Силван** (< *Silvanus* < *silva*, *ae*, *f* – „гора“); **Талассий** (< *Talassio/ Talassius/ Talassus/ Thalassio/ Thalassius/ Thalassus/ Tholassus* < *talassio*, *onis*, *m/ thalassio*, *onis*, *m* – „сватбен възглас“); **Термин** (< *Terminus* < *terminus*, *i*, *m* – „край, граница, граничен камък“); **Фатум** (< *Fatum* < *fatum*, *i*, *n* – „съдба“); **Фонс** (< *Fons* < *fons*, *fontis*, *m* – „извор“); **Янус** (< *Ianus/ Janus* < *ianus*, *i*, *m* – „покрыт проход, пасаж; арка; врата“);

2. Имена, образувани от прилагателно име: **Вертумн/ Вортумн** (< *Vertumnus/ Vortumnus* < *verto*, *3* – „обръщам се, преобръщам се“); **Латин** (< *Latinus* < *Latinus*, *3* – „латински“); **Либер** (< *Leber/ Liber* < *liber*, *era*, *erum* – „свободен, независим“); **Маворс/ Марс** (< *Mars/ Mavors* < *maris* – форма за **Gen. sg.** от *mas*, *maris* – „мъжки“); **Ромул** (< *Romulus* < *Romulus*, *3* – „принадлежащ на Рим“); **Фаустул** (< *Faustulus* < *faustus*, *3* – „благоприятен, късметлив, щастлив“); **Цекул** (< *Caeculus* < *caecus*, *3* – „сляп“);

3. Имена, образувани от глагол: **Инуй** (< *Inuus* < *ineo*, *ii*, *itus*, *ire* – „оплождам“); **Конс** (< *Consus* < *consero*, *3* – „сея, засявам“); **Редикул** (< *Rediculus* < *redeo*, *2* – „вървя назад, връщам се обратно“); **Тутан** (< *Tutanus* < *tutor*, *1* – „защитавам, отбранявам“);

4. Имена образувани от синтагма:

А. От именна синтагма: **Луперк** (< *Lupercus* < **N + V** < лат. *lupus*, *i*, *m* – „вълк“, и *arceo*, *2* – „прогонвам, изгонвам, отблъсквам“);

Б. От глаголна синтагма: **Аий Локутий** (< *Aius Locutius/ Aius Loquens* < **V + V** < *aio* – „утвърждавам; казвам, говоря“, и *loquor*, *3* – „говоря“);

В. От партикуларна синтагма: **Ведиовис/ Вейовис** (< *Vediodis/ Veiovis* < **Part. + N** < лат. *ve* – „не“, и *Iovis* – форма за **Gen. sg.** на митологичното име *Iuppiter*);

5. Имена с неясно значение: **Амулий** (< *Amulius*); **Нумитор** (< *Numitor*);

6. Имена с повече от една етимология: **Авентин** (< *Aventinus* < 1) лат. *avena*, *ae*, *f* – „зоб; тръстика“; 2) лат. *Aventinus*, *i*, *m* – „Авентийски хълм (един от седемте хълма в Рим)“); **Вулкан** (< *Volcanus/ Vulcanus* < 1) лат. *fulgo*, *3/ fulgeo*, *2* – „припламвам“; 2) етруската дума *vulca* – „вълк“); **Гений** (< *Genius* < 1) лат. *genius*, *ii*, *m* – „ангел пазител, гений (бог на мъжката сила)“; 2) лат. *genus*, *eris*, *n* – „род“;

3) лат. *gigno*, 3 – „раждам“); **Диспатер/ Дим** (< *Diespater/ Dis/ Dis Pater/ Dispater/ Dispiter/ Ditis* < 1) лат. *dives, divitis* – „заможен, богат“; 2) лат. *dis, ditis* – „заможен, богат“); **Меркурий** (< *Mercurius/ Mircurius/ Mirqurius* < 1) лат. *mercor, I* – „търгувам“; 2) лат. *merx, mercis, f* – „товар“; 3) лат. *merces, edis, f* – „възнаграждение, запла-та“); **Нептун** (< *Neptunus* < 1) неясно значение; 2) санскритската дума *nabhanú* – „извор“); **Рем** (< *Remus* < 1) неясно значение; 2) лат. *remus, i, m* – „весло“); **Сатурн** (< *Saturnus* < 1) неясно значение; 2) лат. *satur, ura, urum* – „сит; обилен, плодоносен“; 3) лат. *sero, I* – „сея, засявам“; 4) лат. *sator, oris, m* – „сеяч“); **Сумман** (< *Summanus* < 1) лат. *sub* – „под, преди“, и *mane, n* – „сутрин“; 2) лат. *summus, 3* – „най-горен, най-висок“ – превъзходна степен от прил. име *superus, 3* – „горен“); **Фавн** (< *Faunus/ Fatuus* < 1) лат. *faveo, 2* – „помагам“; 2) лат. *fatuor, I* – „удържим съм“; 3) лат. *fatuus, 3* – „ментално слаб, глупав, идиотски“); **Юпитер** (< *Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter* < 1) индоевропейското **Dyeu-pater* със значение „баща на боговете/ светлината“ (от *Dyeus/ dieu* – „бог“ и *pater, tri, m* – „баща“); 2) етруското *dyeu-pater: dyeus* („сянка“ или „небе“, сродно с името на бог Зевс) и *pater* – „баща“; 3) лат. *iuvo, I* – „помагам“);

От изложената по-горе класификация става ясно, че преобладаваща е групата на имената с нееднозначна етимология. Това е напълно логично, защото изследваните имена са част от най-древния пласт не само на римската антропонимна система, но и на именните системи на другите италиейски народи. Това прави невъзможно проследяването на етимологията на името до праформата.

Допълнително затруднение се крие и във факта, че рядко римските митологични имена навлизат директно в руската антропонимна система. Често това се случва чрез посредничеството на трети език.

Възможно е и на местна почва то погрешно да се свърже с изконно руска дума, което да породи появата на т. нар. „народна етимология на името“.

От апелативите най-продуктивни са съществителните нарицателни имена, а най-непродуктивни са глаголите. Този извод е логичен, защото в древността е търсена връзка между името и конкретни обекти от съществуващата действителност и по-рядко – с абстрактни понятия.

Важно е да се направи и следното уточнение. При изготвянето на класификацията разпределянето на имената в отделните групи се осъществява спрямо латинската лексикология и морфология.

II. Класификация на руските мъжки лични имена, образувани от римско митологично име, според модел на образуване

1. Руски мъжки лични имена, образувани от формата за Nom. sg. на изходното римско митологично име: **Аий Локутий** (< *Aius Locutius*), **Амулий** (< *Amulius*), **Амор/ Амур** (< *Amor*), **Бакула** (< *Bacula*), **Ведиовис/ Вейовис** (< *Vediovis/ Veiovis*), **Гений** (< *Genius*), **Гонор** (< *Honor*), **Диспатер** (< *Dis/ Dispater*), **Инуий** (< *Inuus*), **Либер** (< *Liber*), **Маворс/ Марс** (< *Mars/ Mavors*), **Меркурий** (< *Mercurius*), **Нумитор** (< *Numitor*), **Пикус** (< *Picus*), **Талассий** (< *Talassio/ Talassius/ Talassus/ Thalassio/ Thalassius/ Thalassus/ Tholassus*), **Фатум** (< *Fatum*), **Фонс** (< *Fons*), **Юпитер** (< *Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter*), **Янус** (< *Ianus/ Janus*);

2. Руски мъжки лични имена, образувани от работната основа на изходното римско митологично име: **Авентин** (< *Aventinus*), **Вертумн/ Вортумн** (< *Vertumnus/ Vortumnus*), **Витумн** (< *Vitumnus*), **Вулкан** (< *Volcanus/ Vulcanus*), **Дит** (< *Ditis*), **Конс** (< *Consus*), **Купидон** (< *Cupid/ Cupido*), **Латин** (< *Latinus*), **Луперк** (< *Lupercus*), **Нептун** (< *Neptunus*), **Пик** (< *Picus*), **Пикумн/ Пилумн** (< *Picumnus/ Pilumnus*), **Портун** (< *Portunus*), **Редикул** (< *Rediculus*), **Рем** (< *Remus*), **Робиг** (< *Robigo/ Robigus*), **Ромул** (< *Romulus*), **Сатурн** (< *Saturnus*), **Семон** (< *Semo*), **Силван** (< *Silvanus*), **Сумман** (< *Summanus*), **Термин** (< *Terminus*), **Тутан** (< *Tutanus*), **Фаун** (< *Faunus*), **Фаустул** (< *Faustulus*), **Цекул** (< *Caeculus*);

Както се вижда, по-продуктивен от двата модела се оказва вторият.

III. Класификация на руските мъжки лични имена, образувани от римско митологично име, според канонизацията им

1. Имена на светци, канонизирани от Католическата църква: **Амор/ Амур, Ромул;**

2. Имена на светци, канонизирани от Православната църква: **Вулкан, Маворс/ Марс, Нептун, Юпитер;**

3. Имена на светци, канонизирани и от Католическата, и от Православната църква: **Авентин, Гонор, Меркурий, Сатурн, Силван;**

Най-голяма е групата на имената, канонизирани и от Католическата, и от Православната църква, а най-малка е тази на имената, включени в официалните канонични списъци на Католическата църква.

Изводи

1. Преобладаващ е броят на имената с нееднозначна етимология. От апелативите най-продуктивни са съществителните нарицателни имена, а най-непродуктивни – глаголите. Изводът от направената класификация, в която се стъпва на изконния апелатив, от който е изведено дадено римско митологично име, е напълно логичен и се дължи на изключително древния произход на имената, използвани като обект на изследване в настоящата статия.

2. От двата модела за образуване на руски мъжки лични имена от изходно римско митологично име по-продуктивен е вторият, т. е. от работната му основа. Това вероятно се дължи на факта, че те не навлизат директно в руската антропонимна система.

3. Най-голяма част от имената са канонизирани и от Католическата, и от Православната църква, а най-малко – само от Католическата църква. При канонизацията вероятно не е правена връзка с митологичния персонаж, а по-скоро със семантиката на самото име (*Амор/Амур* (букв. „любов“), *Гонор* (букв. „чест“) и т. н., т. е. назовават добродетели и качества, уважавани от християнството, които са пример за последователите на тази религия.

ЛИТЕРАТУРА

- Гримал 1990:** Grimal, P. *A Concise Dictionary of Classical Mythology*. Oxford: Basil Blackwell, 1990.
- Дворецки 1976:** Дворецкий, И. Х. *Латинско-русский словарь*. Москва: Русский язык, 1976.
- Кнапова 1985:** Кнарповá, М. *Jak se bude jmenovat?* Praha: Academia, 1985.
- Мифы народов мира (Энциклопедия в двух томах)*, т. 1 (А – К). Москва: Советская энциклопедия, 1987.
- Мифы народов мира (Энциклопедия в двух томах)*, т. 2 (К – Я). Москва: Советская энциклопедия, 1988.
- Немировски 2004:** Немировский, А. И. *Мифы и легенды народов мира*, т. 2 Ранняя Италия и Рим. Москва: Мир книги, 2004.
- Петровски 1955:** Петровский, Н. А. *Словарь русских личных имен*. Москва: Советская энциклопедия, 1955.
- Суперанска 1998:** Суперанская, А. В. *Словарь русских личных имён*. Москва: Издательство АСТ, 1998.
- Трийняк 2005:** Трийняк, І. І. *Словник українських імен*. Київ: Видавництво Довіра, 2005.
- Шимундич 1988:** Šimundić, M. *Rječnik osobnih imena*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1988.

Oxford Latin Dictionary. London: Oxford University Press, 1968.

www.behindthename.com (24.07.2013).

<http://kurufin.narod.ru/> (24.07.2013).

Индекс на руските мъжки лични имена, образувани от римско митологично име

ИЗПОЛЗВАНИ АБРЕВИАТУРИ

КС – католически светец;

МЛИ – мъжко лично име;

ПС – православен светец;

РМИ – римско митологично име;

АВЕНТИН (Д, П)¹ – МЛИ, образувано от РМИ *Aventinus*, изведено от лат. *avena*, *ae, f* – „зоб; тръстика“ (Ш), или от *Aventinus*, *i, m* – „Авентийски хълм (един от седемте хълма в Рим)“ (Т, О). В митологията с това име е известен синът на *Херкулес (Hercules)* и *Рея (Rea)* (Д, О). Име на КС и ПС (Т);

АИЙ ЛОКУТИЙ (М1) – МЛИ, образувано от РМИ *Aius Locutius/ Aius Loquens*, глас-божество, което предсказало на римляните за нахлуването на галите, изведено от лат. *aio* – „утвърждавам; казвам, говоря“, и *loquor*, *3* – „говоря“ (М1, О);

АМОР (Д)/ АМУР (Д, М1) – МЛИ, образувано от РМИ *Amor*, с което е назоваван римският бога на любовта *Купидон (Cupido)*, изведено от лат. *amor*, *oris, m* – „любов“ (Д, К, М). Име на КС (К);

АМУЛИЙ (Д, К, М1) – МЛИ, образувано от РМИ *Amulius*, което е с неясно значение (Б, К). Известна личност с това име е митичен цар на Алба Лонга, отнел престола от брат си *Нумитор (Numitor)*, дядото на *Ромул (Romulus)* и *Рем (Remus)* (Б, М1, О);

БАКУЛА – МЛИ, образувано от РМИ *Vacula*, епитет на римския бог *Марс (Mars)* като покровител на растителния свят, изведен от лат. *baca*, *ae, f* – „плод; ягода“ (С);

ВЕДИОВИС (М1)/ ВЕЙОВИС (Д, М1) – МЛИ, образувано от РМИ *Vediovis/ Veiovis*, римски бог на отмъщението и подземното цар-

¹ С цел икономия на място са въведени следните аббревиатури при цитирането: **Б** = www.behindthename.com; **Г** = Гримал 1990; **Д** = Дворецки 1976; **К** = <http://kurufin.narod.ru/>; **КН** = Кнапова 1985; **М1** = *Мифы народов мира*, т. 1, 1987; **М2** = *Мифы народов мира*, т. 2, 1988; **Н** = Немировски 2004; **О** = *Oxford Latin Dictionary* 1968; **П** = Петровски 1955; **С** = Суперанска 1998; **Т** = Трийняк 2005; **Ш** = Шимундич 1988.

ство (M1, O), покровител на *Юлиевия род (gens Iulia)* (M1), изведено от лат. *ve* – „не“, и *Iovis* – форма за **Gen. sg.** на митологичното име *Юпитер (Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter)*, и е със значение „противоположност на *Юпитер*“ (M1, O);

ВЕРТУМН (Д, M1)/ ВОРТУМН (M1) – МЛИ, образувано от РМИ *Vertumnus/ Vortumnus*, римски бог на промените в природата (M1, O), особено на годишните времена, климата, на растежа на растенията, градините и овощните дървета, както и на търговията (близо до статуята му на форума се намирили книжарниците) (M1), изведено от лат. *verto*, 3 – „обръщам се, преобръщам се“, и е със значение „превърщащият се“ (O), защото можел да приеме каквато форма си пожелае (Г);

ВИТУМН (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Vitumnus*, римски бог на животворната сила, изведено от лат. *vita, ae, f* – „живот“ (Д, O);

ВУЛКАН (Д, O, C) – МЛИ, образувано от РМИ *Volcanus/ Vulcanus*, римски бог на огъня (Б, Г, M1, C), син на *Юпитер (Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter)* и *Юнона (Iuno)*, съпруг на *Венера (Venus)* – еквивалент на гр. *Хефест (Hephaistos)* (Б, Г, M1, O, C), изведено от лат. *fulgo*, 3/ *fulgeo*, 2 – „припламвам“ (Б), или от етруската дума *vulca* – „вълк“ (H). Име на ПС (C);

ГЕНИЙ (M1, C) – МЛИ, образувано от РМИ *Genius*, римски дух – покровител на мъжете, олицетворение на мъжката сила, вътрешните сили и способности на мъжа, изведено от лат. *genius, ii, m* – „ангел пазител, гений (бог на мъжката сила)“ (M1, T), от *genus, eris, n* – „род“, или от *gigno*, 3 – „раждам“ (M1);

ГОНОР (M1, П, C) – МЛИ, образувано от РМИ *Honor/ Honos*, римски бог на честта, чийто храм се намирал пред *Porta Capena* в Рим (Г, Д, C), изведено от лат. *honor, oris, m* – „почит, уважение“ (M1, П, C, T). Име на КС (T) и ПС (C, T);

ДИСПАТЕР (M1)/ ДИТ (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Diespater/ Dis/ Dis Pater/ Dispater/ Dispiter/ Ditis*, древно италиейско божество, отъждествявано с гр. *Хадес (Hades)*/ рим. *Плутон (Pluto)*, бога на подземното царство (Г, M1, O), изведено от лат. *dives, divitis* – „заможен, богат“ (Д), или от съкратената форма на прил. име *dis, ditis* – „заможен, богат“ (O);

ИНУЙ (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Inuus*, староиталиейско божество, изведено от лат. *ineo, ii, itus, ire* – „оплождам“ (Д, O);

КОНС (Д, M1) – МЛИ, образувано от РМИ *Consus*, старо римско божество на жътвата и зърното (Б), на земята и земеделието, което

по-късно се отъждествява с *Neptunus* (*Нептун*) (Д), изведено от лат. *consero*, 3 – „сея, засявам“ (Б);

КУПИДОН (Д, М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Cupis/ Cupid*, римски бог на любовта, еквивалент на гръцкия *Eros* (*Eros*) (Б, Д, О), известен още като *Amor* (< лат. *amor, oris, m* – „любов“) (М1), син на *Венера* (*Venus*), изведен от лат. *cupido, inis, f* – „силно желание“ (Б, Д, М2, О);

ЛАТИН (Д, М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Latinus*, митичен цар на Алба Лонга, родоначалник на латинското племе, тъст на *Еней* (*Aeneas*) (Г, Д, О), изведено от лат. *Latinus*, 3 – „латински“ (О);

ЛИБЕР (Д, М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Leber/ Liber*, римски бог на плодородието, на виното, лозарството, свободата и веселието, на възраждащата се и умираща природа (Б, Г, М2, О), известен още като *Liber Pater* (< лат. *liber, era, erum* – „свободен, независим“, и *pater, tri, m* – „баща“, и със значение „свободен баща“) (О), свързан често с гр. *Дионисий* (*Dionysus*) (Б, Г), изведено от лат. *liber, era, erum* – „свободен, независим“ (Б, Г, О);

ЛУПЕРК (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Lupercus*, староиталийски бог на овчарите и стадата, изведено от лат. *lupus, i, m* – „вълк“, и *arceo*, 2 – „прогонвам, изгонвам, отблъсквам“, със значение „прогонващ вълците“ (Д, О);

МАВОРС (М2)/ МАРС (Д, М2, С) – *Марсен, Марциал (С)* – МЛИ, образувано от РМИ *Mars/ Mavors*, бога на войната в римската митология (съответства на гр. *Арес* (*Ares*) (Б, Г, М2, О, С, Т), син на *Юпитер* (*Jupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter*) и *Юнона* (*Iuno*), баща на *Ромул* (*Romulus*) и *Рем* (*Remus*), първоначално бог на пролетта и лятото, а после на войната (Г, Д, М2, О), което вероятно е изведено от лат. *maris* (форма за **Gen. sg.** на *mas* – „мъжки“) (Б). Име на ПС (С);

МЕРКУРИЙ (Д, К, М2, С) – *Маркура (К), Меркор, Меркул, Меркула, Меркулей, Меркулий, Меркурей (С)* – МЛИ, образувано от РМИ *Mercurius/ Mircurius/ Mirqurius*, римски бог на търговията, търговците и пътешествениците – асоциира се с гр. *Хермес* (*Hermes*) (Б, Г, Д, М2, О, С, Т), син на *Юпитер* (*Jupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter*) и *Мая* (*Maia*), вестител на боговете, бог на красноречието и хитростта, изобретател на лирата (Д, Г, О, С), изведено от лат. *mercior, l* – „търгувам“, от *merx, mercies, f* – „товар“ (Д, М2), или от *merces, edis, f* – „възнаграждение, заплата“ (Б, П). Име на КС (К, Т) и ПС (К, С, Т);

НЕПТУН (Д, М2, С) – МЛИ, образувано от РМИ *Neptunus*, римски бог на моретата и течащите води (еквивалент на гр. *Посейдон* (*Poseidon*), син на *Сатурн* (*Saturnus*), брат на *Юпитер* (*Jupiter/*

Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter) и *Плутон (Pluto)* (Б, Г, Д, М2, О, С), чието значение е неясно (Б) или е изведено от санскритската дума *nabhanú* – „извор“ (О). Име на ПС (С);

НУМИТОР (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Numitor*, което е с неясно значение, митичен цар на Алба Лонга, баща на *Рея Силвия (Rhea Silvia)* и дядо на *Ромул (Romulus)* и *Рем (Remus)* (Б, Г, Д, О);

ПИК (Д, М2)/ ПИКУС (М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Picus*, римски бог, покровител на авгурите, баща на *Фаун (Faun)*, първия цар на Лациум, превърнат от *Кирка (Circe)* в кълвач (Г, Д, М2, О), защото отхвърлил любовта ѝ (Д, М2, О), изведено от лат. *picus, i, m* – „кълвач“ (Г, М2, О);

ПИКУМН/ ПИЛУМН (Д, М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Picumnus/ Pilumnus*, древноримско божество, дете на *Юпитер (Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter)*, покровител на брака и на ражданията (Г, Д, М2, О), изведено от лат. *pilum, i, n* – „чукало“ (Г, М2);

ПОРТУН (Д, М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Portumnus/ Portunus*, римски бог на пристанищата (Г, Д, М2, О), на морските заливи и на всички врати (Г, М2), изведено от лат. *portus, us, m* – „пристанище“ (М2). В началото е считан за едно от божествата на съдбата, но под влиянието на етруските променя функциите си (Н);

РЕДИКУЛ – МЛИ, образувано от РМИ *Rediculus*, римско божество обърнало *Ханибал (Hanibal)* в отстъпление, изведено от лат. *redeo, 2* – „вървя назад, връщам се обратно“ (Д);

РЕМ (Д, П, С) – МЛИ, образувано от РМИ *Remus*, един от митичните основатели на Рим, убит от своя брат *Ромул (Romulus)* (Б, Г, О, П, Т) с неясно значение (Б) или е изведено от лат. *remus, i, m* – „весло“ (О, П, Т);

РОБИГ (М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Robigo/ Robigus*, римско божество, което предпазва житата от ръжда и гниене (Д, М2, О), изведено от лат. *robigo, inis, f/ rubigo, inis, f* – „ръжда“ (М2);

РОМУЛ (Д, К, М2, П, С) – *Ромил (КН), Ромол (С), Ромоло, Ромуло (К)* – МЛИ, образувано РМИ *Romulus*, изведено от лат. *Romulus, 3* – „принадлежащ на Рим“ (Б). Известна личност с това име е синът на *Марс (Mars)* и *Рея Силвия (Rea Silvia)* (Г, Д), един от митичните основатели на Рим (Б, Г, Д, К, М2, П, Т) и негов първи цар (Д) (771 г. пр. н. е. – 717 г. пр. н. е.). По време на управлението му народът на Рим е разделен на три триби: една – на латините (*Ramnes*), втора – на сабините (*Tities*), и трета – на етруските (*Luceres*). Име на КС (К, Т);

САТУРН (Д, М2, Н, С) – МЛИ, образувано от РМИ *Saturnus*, староиталийски бог на посежите, земеделския труд, овощарството,

винарството и земеделието (Б, Г, Д, М2, Н, О, С, Т) с неясно значение (Б) или е изведено от лат. *satur, uga, ugit* – „сит; обилен, плодороден“ (КН, П), от *sero, l* – „сея, засявам“ (К, О), или от *sator, oris, m* – „сеяч“ (Т). По-късно е приравнен с гръцкия бог *Кронос (Kronos)* и затова се счита за баща на *Юпитер (Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter)*, *Плутон (Pluto)* и *Нептун (Neptunus)*, на *Юнона (Iuno)*, *Церепа (Ceres)* и *Веста (Vesta)*. През неговото царуване е бил т. нар. Златен век (Б, Д). По време на Средновековието става бог на танца, селското стопанство, правосъдието и силата. Носи сърп в лявата си ръка и сноп пшеница в дясната. Име на КС (Т) и ПС (С, Т);

СЕМОН (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Semo*, римски бог на посевите (О) и земеделието, изведено от лат. *semen, seminis, n* – „семя“ (Д);

СИЛВАН (КН, П, С) – *Селиван (К, П, С, Т), Селиванка (К), Селивон (П), Селифан (П, С), Силиван (С), Силуан (К, П, С), Силуанка (К), Силуян (К, П, С), Силуян (С), Силъван (Д, К, М2, П, С), Силъванка (К)* – МЛИ, образувано от РМИ *Silvanus*, римски бог на горите и полята (на необработваемата земя) (Б, Г, Д, К, М2, Н, О, П, С, Т, Ш), изведено от лат. *silva, ae, f* – „гора“ (Б, Г, Д, К, КН, М2, Н, П, С, Т, Ш). Първоначално името се използва като епитет на *Марс (Mars)* (С). Среща се в Новия завет (един от спътниците на св. Павел) (Б). Име на КС (К, Т) и ПС (С, Т);

СУММАН (Д, М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Summanus*, римски бог на нощното небе и нощните гръмотевици, нощен вариант на *Юпитер (Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter)* (Б, Г, Д, М2, О), изведено от лат. *sub* – „под, преди“, и *mane, n* – „сутрин“, и е със значение „преди утрото“ (Б, Д), или от *summus, 3* – „най-горен, най-висок“ (превъзходна степен от прил. име *superus, 3* – „горен“) (О);

ТАЛАССИЙ (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Talassio/ Talassius/ Talassus/ Thalassio/ Thalassius/ Thalassus/ Tholassus*, митичен герой (2, 5, 19, 27, 32), изведено от лат. *talassio, onis, m/ thalassio, onis, m* – „сватбен възглас“ (Г, Д, О) (< гр. *ταλασία* – „предене“ (Г));

ТЕРМИН (Д, М2, Н) – МЛИ, образувано от РМИ *Terminus*, римски бог на границите (Б, Г, Д, М2, Н) и междите, застъпник на частната собственост, изведено от лат. *terminus, i, m* – „край, граница, граничен камък“ (Б, Н);

ТУТАН (Д) – МЛИ, образувано от РМИ *Tutanus*, един от боговете – пазители на Рим, изведено от лат. *tutor, l* – „защитавам, отбранявам“ (Д, О);

ФАВН (Д, Н, М1, М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Faunus/ Fatuus*, легендарен цар на Лациум, внук на *Сатурн (Saturnus)*, син на *Пик (Piccus)* (Д), баща на *Латин (Latinus)*, почитан след смъртта си като горски или полски бог на плодородието, горите, полята, пасищата, животните, овощните градини и земеделието (Б, Г, Н, М) и често смесван с *Пан (Pan)* (Г, О), изведено от лат. *faveo*, 2 – „помагам“, от *fatuor*, 1 – „удържим съм“ (М2), или от *fatuus*, 3 – „ментално слаб, глупав, идиотски“ (О);

ФАТУМ (М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Fatum*, римски бог, който е олицетворение на съдбата при римляните (Г), изведено от лат. *fatum*, *i, n* – „съдба“ (М2);

ФАУСТУЛ (Д, Н) – МЛИ, образувано от РМИ *Faustulus*, името на овчаря, който спасил, отгледал и възпитал *Ромул (Romulus)* и *Рем (Remus)* (Г, Д, О), изведено от лат. *faustus*, 3 – „благоприятен, късметлийски, щастлив“ (Д, Н);

ФОНС (М2) – МЛИ, образувано от РМИ *Fons*, римски бог на всички извори и кладенци (Г, Д, М2), син на *Янус (Janus)* и нимфата *Ютурна (Iuturna)*, изведено от лат. *fons, fontis, m* – „извор“ (М2);

ЦЕКУЛ (Д, М2, Н) – МЛИ, образувано от РМИ *Caeculus*, син на *Вулкан (Volcanus/ Vulcanus)* (Г, Д, Н, О) или на цар *Латин (Latinus)* (5, 19), изведено от лат. *caecus*, 3 – „сляп“, защото от пушека на огъня очите му станали воднисти и изглеждал, сякаш е сляп (Г, О);

ЮПИТЕР (Д, М2, С) – МЛИ, образувано от РМИ *Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter*, върховното божество в римската митология, еквивалент на гр. *Зевс (Zeus)* (Б, Г, М2, О, С, Т), покровител на небесата и светкавиците, отговорник за защитата и законите в Рим (Б, Г, О), изведено вероятно от индоевропейското **Dyeu-pater* със значение „баща на боговете/ светлината“ (от *Dyeus/ dieu* – „бог“, и *pater, tri, m* – „баща“) (Б) или от етруското *dyeu-pater: dyeus* („сянка“ или „небе“, сродно с името на бог *Зевс*) и *pater* – „баща“, или от лат. *iuvo*, 1 – „помагам“ (М2). Име на ПС (С);

ЯНУС (Д, М2, С) – МЛИ, образувано от РМИ *Ianus/ Janus*, староиталийско божество, първоначално бог на светлината и слънцето, който отварял сутрин и затварял вечер вратата на небето, изведено от лат. *ianus, i, m* – „покрит проход, пасаж; арка; врата“ (Д, М2, О, С, Ш). По-късно става римски бог на пътищата и на всяко начало, който обикновено е изобразяван с две лица, гледащи в противоположни посоки (Г, Д, М2, С).